

ratio impact on beef & milk productivity was defined. Prognostication method was elaborated.

Dairy dual-purpose breed production profitability advantages beef dual-purpose breed on the condition of 38,4-fold meat price increase in comparison with milk cost.

Dairy dual-purpose breed production benefit ups dairy breed type on condition of 3,7-fold beef price increase in comparison with milk cost.

Dairy dual-purpose breed production gain prevails beef dual-purpose breed type on condition of 15,7-fold beef price increase in comparison with milk cost.

Key words: type, conversion, feed conversion ratio, milk, beef, efficiency, prognostication.

УДК 636.2.083.312.3

ЕТОЛОГІЧНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДСИСНОГО МЕТОДУ ВИРОЩУВАННЯ ТЕЛЯТ СІРОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОРОДИ

Рецензент: доктор с.-г. наук, професор Чигринов Є.І.

В.Д.Гуменний

Інститут тваринництва центральних районів УААН

Результати досліджень вирощування телят за технологією м'ясного скотарства у дослідному господарстві «Поливанівка» Дніпропетровської області свідчать, що використання режимного підсисного утримання сприяє подальшій селекційно-племінній роботі зі стадом племзаводу сірої української породи. Така технологія дає можливість управляти показниками відтворювальної здатності маточного та ремонтного поголів'я сірої української породи, як одного з основних критеріїв збереження поголів'я, сприяє поліпшенню здоров'я і зміцненню конституції.

Ключові слова: порода, продуктивність, генофонд, етологія, молочність, підсис, відтворювальна здатність, технологія.

Проблема збереження генофонду зникаючих вітчизняних порід охоплює широкий спектр теоретичних і практичних питань. У тваринництві генетичні ресурси є одним із найдорожчих і у стратегічному відношенні – найважливіших багатств будь-якої країни [1–9].

Маточне поголів'я зникаючої сірої української породи налічує тільки 360 голів по всіх репродукторах України. Із них у генофондному стаді дослідного господарства «Поливанівка» утримується 265 корів. Це критична чисельність, при зниженні якої відновлення породи буде неможливим.

Тварини сірої української породи характеризуються високою життєздатністю, міцністю конституції, пристосованістю до місцевих умов, подовженістю продуктивного використання, високою плодючістю, дрібноплідністю, стійкістю до стресів та інфекційних захворювань, високим вмістом жиру та білка у молоці, добрими смаковими показниками м'яса. На увагу заслуговують також і материнські якості маточного поголів'я. Це пов'язано з формуванням продуктивних ознак, які використовують у селекційно-племінній роботі з породою.

У зв'язку з цим, нами було поставлене завдання провести дослідження за поведінкою корів під час отелень, по догляду корів-матерів за телятами після народження та у підсисний період.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили у дослідному господарстві Інституту тваринництва центральних районів УААН «Поливанівка» Магдалинівського району Дніпропетровської області. Станом на перше січня 2008 року у племінному заводі налічувалось 751 голова сірої української худоби, із них 265 корів.

Вивчення підсисного методу вирощування молодняку проводили на маточному поголів'ї племінного заводу сірої української худоби.

Збір облікових матеріалів проводили за даними первинного зоотехнічного та племінного обліку, журналів штучного запліднення, матеріалів етологічних спостережень.

Спостереження проводили у всі пори року. Стадо сірої української худоби із 1980 року утримується за прийнятою в господарстві технологією м'ясного скотарства. Частково тварини знаходяться на прив'язі.

Годівлю худоби проводили за встановленими у господарстві раціонами, які складались із наявного складу та кількості заготовлених у господарстві кормів. Витрати кормів на одну голову із приплодом на підсисі становили 39-45 ц корм.од на рік. Раціони годівлі худоби відповідали нормам ВІТа [10].

Одержання продукції від утримання стада сірої української породи можливе при забезпеченні високого рівня відтворення стада, отримання та збереження новонароджених здорових, життєздатних телят та їх подальшого інтенсивного вирощування [11–14]. За прийнятою у племзаводі потоково–цеховою технологією виробництва яловичини „корова – теля“ передбачається проведення сезонних отелень маточного поголів'я у січні–квітні. Це дає можливість організувати повноцінну годівлю корів, одночасно відлучати від корів усіх телят та краще підготувати маточне поголів'я до чергового парування. Особливу увагу приділяють фізіологічному стану поголів'я цеху сухостійних корів та нетелей [15].

Спостереження за отеленнями корів сірої української породи та підсисом телят проводили як в умовах випасу маточного поголів'я, так і у відділенні для отелень [17-18]. На пасовищах тільки корів перед отеленнями вилучали зі стада. Легкими отеленнями вважали ті, що проходили без допомоги, а важкими – при наданні допомоги обслуговуючим персоналом.

Молочність маточного поголів'я визначали за живою масою телят при відлученні після підсисного періоду, у 6-8–місячному віці.

Біометричне опрацювання даних проводили методом варіаційної статистики за методикою М.О. Плохинського [16].

Результати досліджень. Аналіз перебігу отелень та живої маси ново народжених телят свідчить, що отелення у корів, як правило, легкі без надання сторонньої допомоги.

На 1 січня 2008 року по стаду сірої української породи отримано 251 голову молодняку. Вихід телят на 100 корів становив 92 %.

Показники живої маси новонароджених телят становлять 26,8 кг (23 ÷ 37). Молочність корів сірої української породи у віці 8 місяців становить 198 кг.

У перші дні після отелення корова знаходиться поряд із приплодом, доглядає за ним та оберігає його, пасеться сама та годує теля. Під час випасання чи відпочинку теля весь час знаходиться у полі зору матері. У перші дні новонароджене теля встає рідко. Піднявшись на ноги, теля випорожнюється, а потім шукає вим'я і ссе матір. Після цього недовго стоїть на ногах і лягає знову на відпочинок. До гурту корів корова не наближається. На нашу думку, така поведінка дає можливість розірвати зв'язок корови із пасажуючою мікрофлорою стада, ферми та закріпити біологічний зв'язок „корова – теля“. За літературними

даними [18] та нашими спостереженнями, корови приводять телят до гурту через 5–7 днів після отелення.

Корова пізнає своє теля за допомогою запаху, слуху, дотику і у останню чергу за рахунок зору. Розпізнання своєї матері новонароджені телята проводять за запахом та звуком. У кожної тварини свій, специфічний запах. Це суміш природних запахів, які визначаються генами, типом шкіри, кольором волоссяного покриву, типом нервової діяльності, темпераментом і навіть раціоном харчування [19].

Отелення корів та нетелей проводять у спеціальному родильному відділенні. Для цього виділено одне із приміщень, яке тримають чистим, світлим та сухим, без протягів. Його використовують для утримання корів у передотельний період, прийняття отелень і утримання корів із приплодом на підсисному утриманні після отелення.

Корів із підсисними телятами утримують у родильному відділенні до 25 – 30 днів (час встановлення взаємозв'язку "мати – приплід"), а потім переводять до цеху відтворення та інтенсивного вирощування телят на підсисі. Після кожного отелення денники вичищають, дезінфікують, білять та засипають підлогу вапном, вносять свіжу підстилку.

Передвісниками отелень у корів є наповнення молочної залози молозивом, розслаблення тазових зв'язок, набряклість зовнішніх статевих губ. Корови перед отеленнями проявляють занепокоєння, відходять від гурту, переступають із ноги на ногу, оглядаються назад. Маток перед отеленням відокремлюють та розміщують тільки по одній голові у спеціальних станках–денниках.

Наші спостереження за поведінкою корів показали, що матки, яких розмістили у денники перед отеленням, спочатку вивчають свою територію, все обнюхують. За 10–14 годин до отелення корови перестають споживати корми, припиняють жуйку, починають подавати, з певною частотою, на одній тональності, звукові сигнали - „мукання“. У кожної з корів тональність звукових сигналів своя, особлива, не схожа на звукові сигнали інших маток. Корови та нетелі напружені, ведуть себе неспокійно. Часто лягають на підлогу, встають. Піднімаючись на ноги, силкуються натужуватись. При цьому оглядаються на черево, зад. У них проходять судорожні передродові скорочення м'язів матки, черевних стінок та діафрагми з короткими паузами, розслабленнями між ними. На початку потуги слабкі, а з наближенням родів стають сильнішими.

Отелення, як природний інтимний акт, у більшості тварин проходять вночі або під ранок. Вони настають після завершення визначеного строку вагітності, коли організм матері не може забезпечити плід поживними речовинами через плаценту, а організм теляти здатний адаптуватись до умов довкілля. Перебіг отелень, за нашими спостереженнями, залежить від породи, будови і розмірів родових шляхів, статі та живої маси телят при народженні, розміщення плоду, від годівлі корів та їх утримання перед отеленнями.

Головною ознакою початку отелень у маток є витікання із піхви мутного, липкого слизу, який звисає від статевих губ до скакальних суглобів та нижче. Цей процес, із постійними потугами, завершується появою із родових шляхів плодового міхура, кінцівок і голови (при нормальному, головному передлежанні). Після проривання плодового міхура і відходження навколоплодової води, корови намагаються це місце повністю вилізати. Починається активніше виведення плоду із родових шляхів, яке супроводжується синхронними посиленними переймами та потугами. Сильними скороченнями м'язів матки та черевного пресу і діафрагми, під впливом внутрішнього тиску плід поступово минає зволожені

шийку матки, тазову порожнину і виходить назовні. Процес болісний. Увесь час корови подають звукові сигнали, „мукають“, лягають на підлогу, недовго лежать, встають на ноги і навіть стогнуть. Подача звукових сигналів є одночасно і активним привчанням плоду до голосу матері, який для плоду (як і запах) є певними маркерами. Народження телят у сірих українських корів після відходу навколоплодової води триває за 1,5–2 години, із коливаннями від 20 до 127 хвилин.

Отелення у корів, що знаходились під нашим наглядом, проходили відносно легко, без надання сторонньої допомоги. Це позитивно позначається на загальному стані телят та їх матерів у родовий і післяродовий періоди. Середня маса телят сірої української породи при народженні становить 28 – 35 кг.

З метою поліпшення загального стану корови і профілактики відділення посліду, маткам випоюють до 8–10 літрів теплого пійла, до якого додають 1 кг висівки та 300–400 г цукру. По можливості, якщо зібрані плодови води, їх розбавляють водою і додають до пійла. Коровам після закінчення отелення та відходу плаценти, у зимовий період згодують доброякісне злакове сіно 3–5 кг, висівки – по 1-2 кг на 1 голову. У літній період дають прив’ялену зелену масу. Проводять нагляд за молочною залозою, виділенням лохий та загальним станом тварини.

Отелення завершуються звільненням матки від плодових оболонок. Ця стадія родового процесу триває у межах норми від 3,5 до 6 годин. Коливання становили від 170 до 380 хвилин. У природних умовах плодови оболонки корова з’їдає і ретельно вилизує місце, де був послід. Після відходу плодових оболонок, корови відпочивають від 5 до 15 хвилин. Післяотельний період у маток триває до завершення інволюції статевих органів.

Спостереження у родильному відділенні у стійловий період чи на випасах у літній період показали, що маточне поголів’я сірої української породи проявляє активне піклування за новонародженими телятами.

Після отелень, які у більшості випадків проходять у стані лежачи, новотільна корова відпочиває від 2 до 6 хвилин. Відпочиваючи, матки весь час намагаються підняти голову, при цьому подають звукові сигнали і дивляться на теля, його ознаки життя, рухомість та поведінку. Після короткого відпочинку корови швидко піднімаються на ноги, у першу чергу обнюхують теля, подають йому звукові сигнали і починають енергійно, навіть жадібно, вилизувати новонароджене теля.

Нами спостерігалось два тури активності вилизування телят коровами. Перший тур активності проходить до відходу меконію, а другий – після відходу і споживання меконію. Середня тривалість більш активного, першого туру вилизування телят становила 48 хвилин. Коливання були від 36 хв до 75 хв. Загальний час двох турів вилизування теляти за першу добу становив 138 хвилин. Активне вилизування теляти має дуже важливе біологічне значення. Теля швидше висихає. Корова своїм довгим, гнучким із його шершавою поверхнею язиком проводить інтенсивний масаж шкіри проти шерсті. Це дає можливість швидшому висиханню теляти, активізує та поліпшує кровообіг і дихання, сприяє кращій терморегуляції, запобігає охолодженню. Волосся шкіряного покриву набуває гарного лисучого вигляду.

Відомо, що всі новонароджені ссавці не мають ферменту лізоциму. До організму новонароджених він надходить із молозивом матері. Тому, вилизування телят дуже важливе для їх організму і подальшого нормального розвитку.

Лізоцим материнської слини сприятливо діє на шкіру, наділяє її бактерицидними властивостями.

Вилизування телят корови розпочинають із голови, носа, вух, звільняючи їх від навколоплодових оболонок, слизу амніотичної рідини. Це дає можливість телятам робити повне вдихання та наповнення легень повітрям без попадання до них слизу. Надалі вилизується вся поверхня шкірного покриву. Після вилизування голови, корови активно починають вилизувати певні місця новонародженого – живіт, місце пуповини, промежину між ногами й анус. Пуповину корова обробляє язиком із особливою ретельністю, захвачуючи її повністю до роту, старанно вилизує. Така поведінка тварин дає можливість попередити кровотечі пуповини та занесення інфекції. За допомогою лізоциму в новонароджених телят проходить їх знезараження та швидке загоєння пуповини. Проводиться активний масаж грудного та черевного відділів. З метою встановлення процесу нормального травлення у телят, надається активна допомога телятам для подальшого легкого виділення меконію. Телята під час вилизування піднімають голову, мотають нею, подають свій голос. Це перші ознаки життя, із невдалими спробами вставання на ноги. Така реакція телят спонукає маток ще активніше проводити їх вилизування. За допомогою голови та рогів корови перевертають теля із одного боку на інший і продовжують вилизувати голову, живіт, анус, пуповину, а вже потім спину і, в останню чергу, кінцівки.

В облизаних коровою телят дихання стає глибшим. При цьому в телят відбувається краща вентиляція легень. Процес адаптації та вставання на ноги майже в усіх новонароджених телят сірої української породи проходить доволі швидко. Ці дії залежать від статі, живої маси приплоду при народженні. Першими, у межах від 14 хв до 27 хв, на ноги піднімаються телички. Бугайці, маючи більшу живу масу при народженні, починають вставати на 20–45-й хвилині. Після деякого часу та кількох невдалих спроб вставання і падіння, телята вже твердо стоять на ногах, починають перші кроки до пошуку вимені й перші спроби ссати. Результати власних спостережень та літературних досліджень [20] свідчать, що телята сірої української худоби витрачають на пошуки дійок від 20 хв до 60 хв.

Рефлекс ссання з'являється через декілька хвилин після народження, і спричинюється почуттям голоду, що виникає після припинення плацентарного живлення [17]. Новонародженим телятам необхідно спожити молозиво через 30–40 хв, коли відкритий стравохідний жолоб, але не пізніше 1–1,5 години після отелення корови у кількості 1,5–2 кг. У період годівлі телят молозивом, а потім молоком проходить сичужне травлення, коли їжа потрапляє прямо у сичуг. Починаючи із першої годівлі, відбувається безперервна секреція шлункового соку. Верхні відділи шлунку (рубець, сітка і книжка) у молозивний та молочний періоди не працюють і залишаються вільними від їжі. Ця біологічна закономірність у жуйних тварин визначає технологію годівлі та утримання телят від першого дня життя і надалі [21]. У наших дослідженнях за першу добу телята до 14-17 разів споживають молозиво, а інколи і більше 20 разів.

У харчуванні новонароджених телят молозиво є єдиним, найціннішим та незамінним продуктом. При споживанні молозива телята засвоюють антитіла, набувають імунітет проти дії різних хвороботворних мікроорганізмів. Гамма-глобуліни є основними захисними тілами в організмі телят. Накопичення антитіл у молочній залозі корови та поява їх у молозиві спостерігаються перед отеленнями. Їх рівень зазнає різких коливань і залежить від повноцінної годівлі, наявності моціону, пори року, умов утримання.

Важливо, щоб теля у перші дні свого життя випивало повну норму необхідного йому молозива.

Встановлено, що час усмоктування імунних гамма-глобулінів молозива зі травного тракту новонародженого теляти триває тільки протягом 24–36 годин після народження. Найефективніше всмоктування проходить у перші шість годин. У наступні 6–12 годин надходження гамма-глобулінів залишається на постійному рівні. Потім йде зниження і через 24–36 годин споживання гамма-глобулінів припиняється [22]. За нашими спостереженнями, перші спроби споживання молозива у телят сірої української породи пройшли, у середньому, на 32-й хвилині після народження. Коливання становили від 22 хв до 58 хвилин. Телята ссуть корів повільно, перебираючи дійки. Під час першого смоктання молозиво, зволене слиною теляти, по стравохідному жолобу потрапляє до сичуга телят. Фахівцям бажано простежити, щоб теля напилосся молозива після першого вставання на ноги, коли у нього відкривається молочний жолоб і воно готове до споживання молозива. Якщо це правило не виконати, то телята не отримають необхідних їм імунних тіл і тяжко хворітимуть на шлунково–кишкові захворювання, внаслідок чого знижується резистентність організму і спостерігається загибель молодняку.

Починаючи ссати корову, теля розставляє і відводить назад задні кінцівки, активно рухає хвостом і з інтервалом 15-30 секунд головою сильно підбиває вим'я корови. Такий своєрідний масаж вим'я стимулює віддачу молока, і теля почергово, не змінюючи пози, повільно ссе усі дійки.

При перших спробах теляти ссати корову, вона стає до нього паралельно і весь час активно вилизує зону анусу, задню третину тулуба, зону голодної ямки, задні кінцівки. Особливо надається увага області біля кореня хвоста, зовнішнім статевим органам та анальному отвору.

Після спожитих перших порцій молозива, через 3–5 хвилин, у телят починав відходити меконій. Корови чекають цієї миті. При виділенні густого, щільної консистенції, зеленого або жовтого, темно-коричневого, а інколи і чорного кольору первородного калу-меконію, матки активно починали його захвачувати язиком і весь споживати. Після споживання меконію тварини заспокоювались [23].

Таким чином перший, активний тур корови по догляду за новонародженим телям - це його вилизування. За нашими підрахунками, корови понад трьох тисяч разів (3370 із коливаннями від 1780 до 3698 разів), до відходу і споживання меконію, вилизували телят. Вважаємо, що споживання меконію є також одночасним біологічним сигналом корові, що отелення пройшли нормально і тварина може готуватись до подальшого процесу відділення посліду. Після поїдання коровами меконію їх активність по догляду за телятами зменшується.

Рівень росту телят є важливою оцінкою, яка відображає якість догляду та необхідну кількість часу для вирощування молодняку сірої української породи. Першим рослинним кормом для телят є сіно високої якості, зі злаково-бобових трав. До сіна привчають телят із 7-10-денного віку. Із 15-20-денного віку до раціону телят вводять вівсяне борошно.

На думку ряду спеціалістів, тривалий підсис корів телятами є однією із причин погіршення відтворення маточного поголів'я. Наші дослідження показали, що технологія підсисного утримання телят впливає на відтворювальну функцію маточного поголів'я.

Єдиної точки зору у питанні, які ж конкретно функціональні зміни є вирішальними у погіршенні відтворення – немає. Є два погляди на причину

збільшення тривалості періоду між отеленням та першою фіксованою охотою у підсисних корів.

Перший – охота не настає у корів у зв'язку із персистентністю жовтих тіл вагітності у яєчниках. Це заважає визріванню яйцеклітини і настанню стадії збудження статевого циклу. Другий – причина у гіпофункції яєчників та матки. Результати ректальних досліджень маточного поголів'я сірих українських корів підтвердили цю точку зору.

Одним із технологічних заходів зниження впливу підсису на відтворювальні функції корів є заміна вільного підсисного вирощування телят на режимний підсис. Режимну годівлю телят у племінному заводі впровадили у родильному відділенні. Групи формують у перший місяць життя телят. У цеху відтворення та інтенсивного вирощування телят на підсисі до 6-8-місячного віку були частково переобладнанні капітальні будівлі. У центрі приміщення виділені місця для групового утримання та підгодівлі підсисного молодняку в кількості 20–25 голів із двох сторін. Телят підпускали до корів на 15–20 хвилин, тричі на добу. У секціях для утримання молодняку створюють зоогігієнічні умови. Телята із обладнаних у денниках годівниць, ізолювано від корів, одержують концентровані корми, сіно, силос, зелені корми.

Проведені дослідження показали, що енергія росту, середньодобові прирости у телят на режимному підсисі вищі, ніж при вільному підсисі. У молодняку на режимному підсисі при відлученні середня жива маса однієї тварини більша на 6 %. Молодняк на режимному підсисі починає раніше поїдати рослинні корми. На їх споживання витрачає на 10 % більше часу, а на рух – на 6 % і на ссання – на 38,5 % менше від телят на вільному підсисі.

Молодняк менше хворіє на шлунково–кишкові захворювання. Телята швидко привчаються до режиму годівлі. Перед ссанням усі телята піднімаються на ноги, підходять до хвіртки, чекають годівлі під матерями, які на них також очікують. Технологічний процес режимного підсису телятами та відлучення їх від матерів не потребує значних витрат часу та праці. Одним із важливих результатів використання режимного підсису є позитивний вплив на відтворювальну функцію корів. Подовженість періоду від отелення до першого запліднення підсисних корів при режимному підсисі скоротилась на 21 добу. Сервіс–період зменшився на 52 доби.

Із 20–денного віку підсисних телят із коровами переводять на безприв'язне утримання до цеху відтворення та інтенсивного вирощування телят в інше приміщення.

Телят на підсисному методі вирощують під матерями до 6–8-місячного віку. Інтенсивність росту молодняку в цей період залежить від багатьох чинників: молочності корів, пори року народження теляти, статі, живої маси при народженні, материнських якостей корів, кількості додаткової підгодівлі грубими і концентрованими кормами. За підсисний період теля висисає 1200–1600 кг молока (молочна продуктивність м'ясної корови). У перші 3–4 місяці після народження основним кормом для теляти є молоко. Починаючи з 15–20-денного віку, телят привчають до поїдання сіна й концентрованих кормів, з їх віком даванки збільшують відповідно до зменшення молочності матерів і програмою одержання приросту. Для підгодівлі телят використовують сіно злакових або бобових культур, сінаж, силос і концентрати.

Підгодівлю підсисних телят концентратами й сіном проводять із розрахунку на 100 кг живої маси теляти 0,35–0,40 корм. од на 1 голову щодоби в період з 1- до 3-міс віку; з 4- до 6-місячного – 1,4–2,8 корм. од, з 7- до 8-місячного – 3,2–

3,8 корм. од. На 1 кормову одиницю в раціоні має бути перетравного протеїну: до 3-місячного віку – 130 г; у віці 4–6 місяців – 115 г; від 7- до 9-місячного віку – 110 г.

Влітку, коли телята з матерями перебувають на пасовищі, або їх утримують на відгодівельних майданчиках, основним видом підгодовлі телят є прив'язана зелена маса та концентровані корми. Недостатня годівля телят у підсисний період негативно впливає на інтенсивність їх росту і подальший розвиток. Недорозвиненість тварини в молодому віці практично неможливо компенсувати пізніше.

Гостріше тварини відчувають нестачу води, ніж кормів. Молоді тварини на кожен кілограм живої маси споживають води у два рази більше, ніж дорослі, які закінчили ріст. Тому, завжди необхідно забезпечувати безперебійне постачання води.

Перед відлученням телят, для зняття стресу, за 1,5-2 місяці готують і згодовують спеціальні премікси, комбікорми. Використовують транквілізатори (аміназин та ін.). Після відлучення телят від матерів-годувальниць, з метою запобігання зниженню приросту молодняку, упродовж 1,5–2 місяців згодовують високоякісне сіно, силос, сінаж, комбікорми, напувають чистою свіжою водою.

Висновки:

1. Генетичні ресурси сірої української породи можуть бути використані для створення галузі м'ясного скотарства в Україні, за умов сприяння держави щодо збереження та збільшення чисельності місцевих порід.

2. Узагальнення одержаних результатів вирощування молодняку сірої української худоби за технологією м'ясного скотарства з підсисним утриманням телят показує, що подальша селекційно-племінна робота у стаді племзаводу потребує розробки концепції щодо раціонального використання і збереження генетичних ресурсів сірої української породи.

3. Технологія режимного підсисного методу утримання телят дає можливість управляти показниками відтворювальної здатності маточного та ремонтного поголів'я сірої української породи, що необхідно враховувати у подальшій селекційно-племінній роботі зі стадом.

4. Підсисний метод вирощування телят сірої української породи сприяє поліпшенню стану здоров'я, міцності конституції та відтворювальної здатності та є одним із основних критеріїв збереження поголів'я.

Бібліографічний список

1. Шмальгаузен И.И. Факторы эволюции. Теория стабилизирующего отбора / И.И. Шмальгаузен. - Москва: Наука, 1969. – С.451.

2. Эйсер Ф.Ф. Использование и совершенствование серого украинского скота / Ф.Ф. Эйсер // Каталог животных серой украинской породы крупного рогатого скота. – К.: Урожай, 1986. – С.3 – 5.

3. Алтухов Ю.П. Генетические процессы в популяциях / Ю.П. Алтухов. – Москва: Наука, 1989. – С. 328.

4. Колесник Н.Н. Генетика живой массы скота / Н.Н. Колесник. - К.: Урожай, 1985. – С. 183.

5. ФАО. Учебный пакет. Поддержка развития доклада страны при подготовке первого доклада по состоянию мировых генетических ресурсов животных. - 2001. – 218 с.

- 6.Доповідь про стан генетичних ресурсів тваринництва України /[М.В. Зубець, В.П. Буркат, Д.О. Мельничук та ін.]. – К., 2003. – 72 с.
7. Гузев І.В., Методика збереження генофонду локальних порід у закритих популяціях / І.В. Гузев, О.П. Чиркова //Методики наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві. – К.: Аграрна наука, 2005. – С. 14 – 21.
8. Венжик С. Сохранение генетических фондов /С. Венжик //Актуальные вопросы прикладной генетики в животноводстве.– Москва: Колос, 1982.– С. 59–70.
- 9.Доротюк Е.М. Стратегія селекції та технології м'ясного скотарства: Зб. наук. праць „Підвищення продуктивності с.-г. тварин.” /Е.М.Доротюк, В.Д.Гуменний . – Х., 2005. – Т. 15. – С. 26 – 30.
10. Нормы и рационы кормления сельскохозяйственных животных: справоч. пособ. /[А.П.Калашников, Н.И.Клеймёнов, В.Н.Баканов и др.]. – Москва: Агропромиздат, 1986. – 352 с.
- 11.Гордон А. Контроль воспроизводства сельскохозяйственных животных /А. Гордон; пер. с англ. М.Д. Гельберта; под ред. А.Ф. Орлова .– Москва: Агропромиздат, 1988. – 415 с.
- 12.Завертяев Б.П. Биотехнология в воспроизводстве и селекции крупного рогатого скота / Б.П. Завертяев. - Ленинград: Агропромиздат, 1989. – 255 с.
- 13.Карташов І.І. Штучне осіменіння сільськогосподарських тварин з основами акушерства: навч. посіб. /І.І. Карташов, Г.С. Шарапа. – К.: Вища школа, 1989. – 303 с.
14. Горбунов Ю.А. Биотехнологическая система активизации процессов размножения у коров и свиноматок: автореф. дисс. на соискание ученой степени д.-ра с.-х. наук / Ю.А. Горбунов . – Жодино, 1999. – 40 с.
- 15.Доротюк Е.М. М'ясне скотарство – джерело високоякісної яловичини і важкої шкіряної сировини: науково-навч. вид. (посіб.). /Е.М. Доротюк . – Х., 2006. – 320 с.
- 16.Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников /Н.А. Плохинский .- Москва: Колос, 1969. – 256 с.
- 17.Новицкий Б. Поведение сельскохозяйственных животных / Б. Новицкий; перев. с польского А.Е. Кебы; под ред. Л.М. Баскина. – Москва: Колос, 1981. – 190 с.
- 18.Этология сельскохозяйственных животных /пер. с чешского Б.Н. Пакулева; под ред. и с предисл. Е.Н. Панова. - Москва: Колос, 1977. – 304 с.
- 19.Ковальчикова М. Адаптация и стресс при содержании и разведении сельскохозяйственных животных /М. Ковальчикова, К. Ковальчик; под ред. Е.Н.Панова; пер. со словац. Г.Н.Мирошниченко. – Москва: Колос, 1978. – 271 с.
20. Kurm K.M.Esti pollumaj. Akad, tead, toode kogumik 96 /Kurm K.M., Kaarupun W.E., Saweli M.J.-1975. - С. 5–9.
- 21.Милсум Дж. Аналіз біологічних систем керування /Дж. Мил сум . - Москва: Мир, 1968. – 576 с.
- 22.Соколовская И.И. Иммунология воспроизведения животных /И.И. Соколовская, В.К. Милованов. – Москва: Колос, 1981. – 263 с.
- 23.Гормональная регуляция размножения у млекопитающих: [пер. с англ.]; под ред. К. Остина и Р. Шорта. – Москва: Мир, 1987. – 303 с.

ЭТОЛОГИЧЕСКИЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОДСОСНОГО МЕТОДА ВЫРАЩИВАНИЯ ТЕЛЯТ СЕРОЙ УКРАИНСКОЙ ПОРОДЫ

Гуменный В.Д., Институт животноводства центральных районов УААН

Изложены результаты исследований подсосного метода выращивания телят серой украинской породы опытного хозяйства «Поливановка».

Установлено, что выращивание телят по технологии мясного скотоводства, с использованием режимного подсосного содержания, способствует дальнейшей селекционно-племенной работе со стадом серой украинской породы племзавода. Такая технология позволяет управлять показателями воспроизводительной способности маточного и ремонтного поголовья серой украинской породы, как одного из основных критериев сохранности поголовья, способствует улучшению здоровья и укреплению конституции.

Ключевые слова: порода, производительность, генофонд, этология, воспроизведенная способность, молочность, подсос, технология.

SUCKLING METHOD USE IMPACT ON UKRAINIAN NATIVE BREED CALVES BEHAVIOR & MANAGEMENT

Gumenny V.; Institute of animal science of the central regions, UAAS

This article highlights the experimental research results of suckling method use impact on Ukrainian native breed calves. The tests were fulfilled on the experimental farm 'Polivanovka'. The calves were managed according to the technology & beef husbandry norms. Suckling management system was applied during growth regime. Selection proved to be bettered by the above-mentioned procedures implementation. The technology use improves reproductive capacity in seed-stock & replacement herds. The criteria for Ukrainian native livestock preservation were elaborated. The above-mentioned techniques application procures healthy growth & conformation improvement.

Key words: breed, producing capacity, genetic resources, behavior, reproductive capacity, milk yield, suckling, technology.